

Nytt program för skydd av barn som använder Internet och andra elektroniska kommunikationer

Kulturdepartementet

2008-05-09

Dokumentbeteckning

KOM (2008) 106 slutlig

Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut att etablera ett flerårigt gemenskapsprogram för att skydda barn som använder Internet och andra elektroniska kommunikationer.

Sammanfattning

Förslaget gäller att förnya och förlänga det nuvarande programmet *Safer Internet Plus* som gäller perioden 2005 t.o.m. 2008. Det nya programmet föreslås löpa ett år längre, dvs. fem år, från den 1 januari 2009 t.o.m. den 31 december 2013. Den föreslagna budgeten är 55 miljoner euro vilket motsvarar budgeten för det nuvarande programmet.

De förändringar som föreslås innebär bl.a. att programmet inte längre ska omfatta för slutanvändaren oönskat material, s.k. spam. Förändringen motiveras av att oönskat material inte är ett problem som specifikt rör barn och unga, och att det finns andra EU-initiativ på det området. Däremot vill kommissionen utöka tillämpningsområdet till att även omfatta skydd av barn för skadligt beteende. Kommissionen menar att barn och unga i allt större utsträckning agerar själva på Internet och att detta leder till helt nya risker. En ytterligare nyhet är att skapa en separat handlingslinje för att etablera en kunskapsbas (handlingslinje 4). Kommissionen föreslår också en ökad inriktning på internationellt samarbete.

Sverige har goda erfarenheter av den del i det nuvarande programmet som handlar om förebyggande verksamhet för att skydda barn och ungdomar när de använder Internet och andra elektroniska kommunikationer. Programmet har i Sverige utnyttjats i arbetet med att öka kunskapen om ungas vanor på Internet och skapa kännedom om, och informera om de möjligheter och

risker som finns. Eftersom den tekniska utvecklingen går fort och barns och ungas medievanor förändras är det viktigt att programmet följer med i utvecklingen. Regeringen välkomnar därför att det nuvarande programmet förnyas och förlängs.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen inledde sitt arbete för att främja barn och ungas säkrare Internetanvändning redan 1996. Det första programmet på området *Safer Internet Action Plan* beslutades 1999. Programmet har sedan förlängts och förnyats vid några tillfällen. Det nu gällande programmet *Safer Internet Plus* gäller till slutet av 2008. Ett antal utvärderingar har gjorts av programmen som visar att arbetet varit framgångsrikt. Nationella telefonjourer för att rapportera illegalt material på Internet och ett europeiskt nätverk för kontaktpunkter för ökad medvetenhet anses vara ett av de viktigaste resultaten. Medvetandet om de risker som finns för barn och unga som använder Internet och andra elektroniska kommunikationer har också ökat i Europa. Kommissionen beslutade därför den 27 februari 2008 att föreslå ett förnyat program från 1 januari 2009.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget bygger bl.a. på en analys och utvärdering av det nuvarande programmet *Safer Internet Plus*. Kommissionen konstaterar att programmet har varit framgångsrikt men att fortsatta insatser är motiverade och att dessa bör utformas med utgångspunkt i den marknadsmässiga och tekniska utveckling som pågår. Avsikten med det nya programmet är att förstärka och utveckla de framgångsrika delarna av det nu gällande programmet.

En viktig nyhet i kommissionens förslag är att öka det nuvarande programmets tillämpningsområde till att också gälla skadligt beteende på nätet. Företeelser som "grooming", dvs. ett beteende som innebär att vuxna personer söker etablera en förtroendefull kontakt med barn i syfte att senare kunna begå sexuella övergrepp, och bullying, dvs. mobbning av unga på Internet, ökar enligt kommissionen i omfattning och bör därför täckas av det kommande programmet. Kommissionens avsikt är också att programmet mera tydligt ska omfatta både Internet och andra nya elektroniska plattformar. Kommissionen föreslår vidare en sammanhållen satsning på en kunskapsbank och ett utökat samarbete med tredjeländer.

Handlingslinjer

Programmet är strukturerat i fyra handlingslinjer (andel av budget):

1. Minska mängden olagligt innehåll och skadligt uppförande på nätet 30-35%
2. Främja en säkrare Internetmiljö 5-10%
3. Säkerställa ett ökat medvetande om risker 45-50%
4. Skapa en kunskapsbas 8-15%

De tidigare fyra handlingslinjerna har i det nya programförslaget samlats till tre (ny handlingslinje 1 = nuvarande handlingslinje 1 med tillägg av grooming och bullying, ny handlingslinje 2 = nuvarande handlingslinje 2 och 3 och ny handlingslinje 3 = nuvarande handlingslinje 4). I det föreslagna programmet är handlingslinje 4 ny men innehåller delar som har funnits inom de andra handlingslinjerna tidigare.

Handlingslinje 1: Minska mängden olagligt innehåll på nätet

Nuvarande program har inneburit att det har utvecklats ett europeiskt nätverk mellan kontaktpunkter, Inhope. Det består av 23 kontaktpunkter i medlemsstater och 6 i tredjeländer (vilka inte finansieras av programmet men deltar i kontaktnätet). Det har också utvecklats tematiska polisnätverk (med deltagande från 11 olika medlemsstater, Interpol och Europol). Kommissionen föreslår att programmet i denna del fortsätter och utvecklas genom att den internationella aspekten stärks och synligheten av projekten ökas.

Handlingslinje 2: Att främja en säkrare miljö på Internet, framförallt genom att främja självreglering i branschen och utveckla/informera om filterlösningar

Nuvarande program har inneburit studier om filterlösningar, PEGI online projekt liksom samarbete med mobiloperatörer om säkrare mobilmiljö för yngre tonåringar och barn (European Framework som undertecknades 2007). Arbetet föreslås fortsätta under det nya programmet. Kommissionen kommer att agera motor och övervakare av nya initiativ för att främja branschsamverkan och självregleringsinitiativ.

Handlingslinje 3: Att öka medvetandet om risker

Nuvarande arbete har lett fram till ett europeiskt nätverk av kontaktpunkter för arbete med att öka medvetenheten om ungdomars medievanor, Insafe. Arbetet föreslås utvecklas under det kommande programmet framförallt genom att barn ska involveras för att se till så att budskapen anpassas till hur barn och ungas användning av nätet och andra kommunikationsformer ändras. Inom den här handlingslinjen liksom inom den första föreslås att omfattningen ökas för att inkludera skadliga beteenden på nätet som t.ex. grooming och bullying.

Handlingslinje 4: Att skapa en kunskapsbas

För att ytterligare systematisera insamlingen av kunskap föreslår kommissionen att detta samlas i en egen handlingslinje istället för att som tidigare ingå som möjliga delar av andra handlingslinjer. Det finns enligt kommissionen en lång rad ämnen för vilka det behövs mera systematisk kunskapsinhämtning på europeisk nivå.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Det föreslagna beslutet innehåller inga förslag till regeländringar.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Finansieringen för programmet ska enligt kommissionens förslag vara 55 miljoner euro för perioden 2009-2012. Programmet ersätter *Safer Internet Plus Programme* som hade en budget på 45 miljoner euro för fyra år. Deltagande i projekt förutsätter medverkan av medlemsländerna.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Sverige har haft positiva erfarenheter av det tidigare programmet och regeringen välkomnar en fortsättning. Det finns ett tydligt europeiskt mervärde med koordinerade insatser på europeisk nivå för att öka kunskapen och skydda barn som använder nya elektroniska kommunikationstjänster. Inte minst genom mediernas internationalisering ökar behovet av insatser över nationsgränserna. Samtidigt är skydd av barn och unga som använder

nya medier ett område där detaljerad europeisk reglering är svårt att uppnå med tanke på kulturella skillnader inom medlemsstaterna. Programmet kan därför på ett bra sätt komplettera nationella insatser.

Såväl det nuvarande som det föreslagna programmet innehåller två olika huvudfrågor som i Sverige hanteras på olika sätt. Att bekämpa olagligt innehåll på nätet betraktas i Sverige som en fråga för i första hand rättsväsendet och skiljs därför från det mera allmänna arbetet med att skydda barn och unga på Internet genom att samla kunskap om, informera om och påverka barn och ungas medievanor i stort.

Programmets utformning har dock alltid inneburit att de två delarna behandlas i samma program. I Sverige har projektpengar från programmen i första hand använts i det förebyggande arbete som bedrivs av Medierådet. Därför anser regeringen att det är viktigt att den delen av programmet även i fortsättningen får en betydande del av den samlade budgeten.

Kommissionens förslag innebär att vissa frågor som tidigare har underställts programmets förvaltningskommitté i det kommande programmet ska beslutas av kommissionen självständigt. Regeringen anser att detta är olyckligt och att det är viktigt att principiella beslut om utformningen av kommissionens årliga arbetsprogram, hur urvalsprocessen ska ske liksom om fördelning av budget mellan olika handlingslinjer fattas i kommittén där medlemsstaterna är representerade.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Vid de första diskussionerna i rådets arbetsgrupp har det framkommit att medlemsstaterna generellt välkomnar kommissionens förslag. Synpunkter finns dock om budget och om vilka frågor som ska underställas kommittéförfarande.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ej kända för närvarande.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

-

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Angiven rättslig grund är artikel 153. Beslutsförfarande i enlighet med artikel 251 – kvalificerad majoritet och medbeslutande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Programmet syftar till att stimulera bästa praxis i medlemsstaterna. Kommissionen anser att programmet kan leda till maximerad synergi mellan medlemsstater genom bl.a. nätverkssamarbete. De föreslagna verksamheterna bygger delvis på resultat som uppnåtts under tidigare åtgärder och syftar till att komplettera åtgärder som vidtagits inom ramen för andra EU-program och EU-initiativ. Syftet är att maximera inverkan och undvika överlappningar.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens förslag till nytt program har presenterats i den audiovisuella rådsarbetsgruppen som också inlett diskussioner. Det slovenska ordförandeskapet avser att föreslå att rådet fattar ett politiskt beslut om allmän inriktning för programmet redan under rådsmötet i maj. Under hösten kan då förhandlingarna fortsätta på detaljnivå i rådet och mellan rådet och parlamentet. Eftersom det nuvarande programmet löper ut till årsskiftet finns en allmän förhoppning om att ett beslut om det kommande programmet kan fattas före årsskiftet.

4.2 Fackuttryck / termer